Ner 2. 4 Października.

ROK 1828. SOBOTA.

GONIEC KRAKOWSKI,

DZIENNIK POLITYCZNY, HISTORYCZNY i LITERACKI.

Dziennik ten wychodzi 3 razy w tydzień, to jest co Wtorek, Czwartek i Sobotę o godzinie 5 wieczór, w Krakowie w drukarni wydawców braci *Gieszkowskich*. Prenumerata kwartalna kosztuje Zp. 6 gr. 15. w mieyscu, pojedyńczy numer gr. 6. w królestwie polskim z pocztą Zp. 10.

II. BULETYN
NOWOŚCI POLITYCZNYCH.

ROSSYA. Pośpieszamy z udzieleniem czytelnikom naszym buletynów urzędowych od armii rossyjskiey, w porządku jak następuje: »*Wiadomość z Azyi mnieyszey* (25 *Sierpnia* 1828). Hrabia *Paszkiewicz*, tak jak to był doniósł w ostatnim raporcie, istotnie uderzył w d. 24 Sierpnia na armiją turecką zgromadzoną przy murach *Akhalzik*, pod dowództwem *Mechmeda-Kios* baszy i *Mustafy* baszy. Armja ta wzmocniona garnizonem, który zdołał się z nią połączyć, w chwili gdy jenerał *Paszkiewicz* miał rozpoczynać bitwę, składała się z 30,000 ludzi, i stała w oszańcowanych obozach. Woyska nasze zdobyły je siłą po zaciętey walce, która od świtu do samey nocy trwała. Jedenaście chorągwi, 10 armat, cała amunicya i wszystkie magazyny nieprzyjacielskie wpadły w moc naszą. Turcy prócz tego stracili 2500 ludzi, w zabitych, ranionych i wziętych w niewolą; poszli w zupełną rozsypkę, a ścigani przeszło o 30 wiorst od pola bitwy, rozpierzchnęli się po lasach dotykających do drogi ardogańskiey. 5000 piechoty z *Mechmedem Kios* baszą rannym w no-

gę, potrafiło schronić się do fortecy *Akhalzik.* Zwycięztwo to stanowcze opłacił życiem waleczny jenerał-major *Korolków*; poległ w chwili gdy na czele batalionu pułku 42 strzelców, rzucił się na szańce nieprzyjacielskie. Prócz tego straciliśmy 80 ludzi zabitych; 400 zostało ranionych.

»*Wiadomość z pod Szumli d.* 13 *Września* 1828. Woyska nasze zaymują ciągle pozycye pod *Szumlą*, chociaż przymuszone są codziennie zwyciężać trudności opatrzenia się furażem. Od ostatniego uderzenia na nasze reduty, Turcy niepokazali się więcey z swych szańców. Wprawdzie codzień rzucają do nas bomby i kule, lecz nie ubito nam i nie raniono ani jednego człowieka.

»*Wiadomość z pod Warny d.* 17 *Września* 1828. Wyparłszy bagnetem Turków z ostatnich leżysk zewnętrznych przed frontem attaku, wieczór d. 13, i ubiwszy im w tey sprawie około 300 ludzi, zostawionych na placu, wysadziliśmy d. 14 o wschodzie słońca przeciw-skarpę fortyfikacyj tureckich, przed bastyjonem północnym Warny, naybliższym morza, który przez ogień nasz całkiem już był rozbrojony. Mina wywróciła przeciw-skarpę w rów, zapełniła go w części, i otworzyła przystęp do wyłomu, który miał się w krótce zrobić w owym bastyonie, tak mocno od kul naszych uszkodzonym. Gdy oblężenie tak daleko posunięte, a droga do Burgas zajęta została przez oddział jenerała-adjutanta *Gołowina*, N. Pan uznał za rzecz przyzwoitą wezwać do poddania się załogę, która nie mogła mieć nadziei odebrania posiłków, ani dłuższego bronienia się. Jakoż wezwanie to nastąpiło przez parlamentera wysłanego d. 14. Pierwszych odpowiedzi, z których zdawała się okazywać chęć uniknienia nowego rozlewu krwi przez bezpośrednią kapitulacyą, skutkiem było zawieszenie broni. Lecz gdy admirał Greigh z rozmowy, którą miał na pokładzie okrętu Cesarzowa Matka, z samym kapudanem baszą dowodzącym w *Warnie* przekonał się, że Turcy przez obojętne na nasze propozycye, odpowiedzi, chcą tylko na czasie zyskiwać; zerwano więc układy, a dnia 15 ogień nasz rozpoczął się z nową usilnością. Trwa ciągle aż do tey pory, a robotom naszym naywiększa przewodniczy czynność. Bateryе wyłomowe wznoszą się, a działa o-

błężnicze ustawione z jedney strony na pozycyi jenerała-adjutanta *Golowina*, a z drugiey strony na prawym końcu dział naszych, biją ciągle do południowey części miasta, która wprzód jeszcze nie prawie uszkodzoną niebyla.»

D. 2. Września dwadzieścia dwa pułki piechoty rossyjskiey, miały przechodzić przez Jassy ku Dunajowi.

AMERYKA POŁUDNIOWA. Zbliżenie się flotty hiszpańskiey pod admirałem Laborde, ku brzegom Mexyku; (*w lipcu r. b)*, rzuciło niejaki postrach na mieszkańców tey rzeczypospolitey, ogołoconey z pieniędzy; — smutny stan skarbu, nieprzeszkodził jednakże woysku pośpieszyć natychmiast w okolice naybardziey zagrożone. Według listów 31 maja, zaszły krwawe wypadki w Boliwii; — niechętni rzucili się na jenerała Sucre podczas parady woyskowey, i w tym kiedy przemówieniem łagodnym chciał ich do porządku naklonić, dano do niego ognia, i ranionego z całym orszakiem uwięziono; — dzienniki z Buenos - Ayres donoszą, iż w krótce uwolnionym został przez gubernatora Potosy.

ANGLIA. Ostatnie dzienniki angielskie zapełnione są rozprawami nad obecną woyną na wschodzie. — Admirał Pultney Malcolm przybył już do Nawarynu dla objęcia dowództwa po Codringtonie. — (18 *Września*). Posłowie francuzki i austryacki, mieli naradę z hrabią d'Aberdeen w wydziale spraw zagranicznych.

FRANCYA (19 *Września*). Z Tuluzy i Perpignan, wysłano pięć milionów ładunków karabinowych do Tulonu. Król francuzki zwiedził prowincye nadreńskie swego państwa, i z radością był wszędzie przyjmowany; — (21 *Września*) wczoray powrócił do St. Cloud, i natychmiast pracował z ministrami.

GRECYA. Narady pomiędzy posłami trzech mocarstw sprzymierzonych, odbywają się ciągle. — Pisma angielskie zapewniają, że przyczyną ustąpienia Jbrahima z Morei, nie jest wcale niedostatek żywności, lecz dobrowolne przyjęcie przełożeń z strony Anglii, oycu jego, baszy Egiptu; — miał on bowiem otwarte jeszcze związki z morzem przez Salonikę i Prewezę, a co większa: że nawet sami Grecy, przez chci-

wość zysków, dostarczali mu wszelkich potrzeb, tak jak by z kim obcym toczył woynę. — (*Londyn* 16 *Września*).

HISZPANIA. Nowe bandy karlistów pokazują się w różnych okolicach państwa, szczególniey w Aragonii i na granicy francuzkiey; — herszt *Capo Blanco* pokazał się pod Barcelloną, uderzył na oddział woyskowy jenerala Espagna, i zmusił do odwrotu. (8 *Września*). Listy z Walencyi wspominają o zjawieniu się tam dwóch licznych band wichrzycieli; jedną niejaki *Barras Clement*, drugą *Cruells* dowodzi; ostatni był na galery skazany. — Rokosz ogrodników Saragossy, niechcących składać duchowieństwu dziesięcin z warzyw i owoców; skończył się na ułagodzeniu chwilowém i obietnicy, że ta rzecz królowi będzie przedstawioną; lecz podług ostatnich doniesień z Madrytu 11 września, zdaje się, że pomocą woyskową zostaną do tych danin zmuszeni, które tam nawet rybacy od połowu ryb składać muszą.

PORTUGALIA i BRAZYLIA. Eskadra D. Miguela nieznalazla żadney trudności w wylądowaniu na Madeirę; — woysko wysiadło 21 sierpnia w przystani Machico mogącey przez 200 ludzi przeciw 20,000 bydź obroniony, a całkiem zaniedbaney; i zaraz 24 weszło do Funchal po wiadomey potyczce. — W południowych prowincyach Portugalii, pokazują się guerillasy konstytucyjni. — Wyspa *Santa Pedro* uznała także Don Miguela. — Królowa Dona Maria da Gloria zamiast do Genui, powiezioną została do Anglii, skutkiem odebranych za przybyciem do Gibraltaru wiadomości o wypadkach w jey państwie; i według doniesień z Londynu 17 września, znayduie się już w przystani *Falmuth*. Posiada ona rzadką piękność i ujmującą postać, chociaż niema spełna lat dziesięciu. — Gubernator Madejry uciekł na statek angielski.

TURCYA. Po odjeździe W. Wezyra do woyska, panuie we wszystkich gałęziach administracyi widoczna czynność. — Sułtan jest równie gotów do wyjazdu, który jednak dopiero po przyjściu *Bałkanów* przez Rossyan nastąpić może; w tenczas ma on sam stanąć na czele swego woyska. — Basza Skutary wysłał 8000 albańczyków nad Dunay. — Turcy okazują wielki zapał do boju, z powodu odebranych doniesień przez trzech Tatarów wyprawionych z pod Szumli, o mniemanych zwycięztwach. — (*Konstantynopol* 31 *Sierpnia*).

DZIENNIK

WYPRAWY ROSSYYSKIEY DO TURCYI;

OD PRZEYŚCIA PRUTU 7 MAJA, DO 30 WRZEŚNIA 1828 R.

Z BULETYNOW URZĘDOWYCH

ZEBRANY.

MAY.

7. N. Cesarz Mikołay z głównêm woyskiem przebywa *Prut.* Jenerał Kleyst wchodzi do *Jass.*

8. Osadzenie *Galaczu.* — Aga turecki z 40 ludźmi dostaje się do niewoli. — 10,000 Rossyan przebywa *Seret*, i staie obozem pod Brailowem. — N. Cesarz ogląda placówki rozstawione po obu stronach twierdzy.

10. Rozdanie krzyżów orderu S. Jerzego zasłużonym żołnierzom. — Obecność monarchy na placu boju, wznieca radosne okrzyki woyska.

11. N. Cesarz przybywa na stanowisko, do którego Turcy sypią ogień z dział twierdzy *Brailowa*; — odwiedza ranionych; — przebacza dawny błąd młodemu wojownikowi, który dla zmazania swey winy, wszedł teraz w służbę za prostego żołnierza i przy pierwszêm spotkaniu utracił rękę; monarcha zaszczyca go krzyżem S. Jerzego, i mianuje officerem.

12. Jenerał Geismar na czele 3000 hulanów i kozaków wchodzi do *Bukarestu.*

13. O świcie, baterya rossyjska rozpoczyna ogień do Brailowa; - w godzinę zmusza do milczenia bateryą bastyonu; - N. Cesarz od samego początku jest obecny temu działaniu. — Ataman kozaków zaporowskich *Osip Michałowicz Gladki*, będących pod panowaniem tureckiêm, przechodzi na stronę rossyjską; — Admirał Greig w zatoce *Anapy* zabiera 4 okręty tureckie z osadą 940 żołnierzy i officerów, przeznaczonych do wzmocnienia załogi tey warowni; — broń i 6 chorągwi dostaje się w moc zwycięzcy: — jednę z nich przeznacza Cesarz w upominku miastu Odessie.

15. Wzięcie szturmem jednego z przedmieść Brailowa.

17. Bombardowanie tey twierdzy. — Turcy palą przedmieścia; - Wielki Xiąże Michał obeymuje dowództwo oblężenia.

19. Hrabia Pahlen mianowany przez Cesarza gubernatorem obu xięztw Multan i Wołoszczyzny, przybywa do *Bukarestu.*

21. Wniyście woysk rossyjskich do *Krajowy.*

26. Otwarcie drugiey linii równoległey pod Brailowem.

30. Wycieczka Turków z twierdzy *Anapa*, dzielnie odparta. Młody officer hrabia *Tolstoy* zdobywa w tey walce jedno działo pod samemi murami twierdzy; — Cesarz zdobi go orderem S. Jerzego IV klassy.

---

2. Oddział korpusu jenerała Roth, na południu Wołoszczyzny, razi Turków pod *Solimu*; — maior Żyrków z dywizyi jenerała Geismara, stacza żywą potyczkę w mieście *Słobodzia*; w którey Mechmed Baraktar dowódzca jazdy nieprzyjacielskiey ginie ze stem swoich; wielka liczba ranionych Turków i potonionych w Dunaju; niedobitki znaydują ocalenie pod ogniem swoich szalup kanonierskich.
3. Ukończenie podkopów naprzeciw Braiłowa.
4. Główna kwatera Cesarska w *Sutanowie*. — Część flotylli izmaiłowskiey przebywa dla wspierania przeprawy na Dunaju. — Robotnicy pod ogniem artylleryi nieprzyjacielskiey pracują. — Cesarz obecny działaniom.
6. Cesarz przybywa na mieysce zebrania się woysk do przeprawy. — Uroczyste nabożeństwo, o ubłaganie pomocy Boga w tak stanowczey chwili.
7. Kapitan Nemtinów zdobywa pod *Anapą*, trzy statki zbroyne tureckie, pomimo ognia z twierdzy.
8. Przeyście Dunaju. — O godzinie 1 z północy N. Cesarz przybywa na tamę; — baterya o 24 działach dwunastofuntowych, zmusza turecką do milczenia; — woysko wsiada na statki; — ataman kozaków zaporowskich dzielnie pomaga do przeprawy; - woysko pod ogniem nieprzyjaciela dostaje się na lewy brzeg Dunaju, w liczbie nayprzód 8miu batalionów. — Turcy pierzchają do *Isakczy* z utratą dwunastu dział, dwóch moździerzy i jednorogu. — N. Cesarz mianuje atamana półkownikiem, zdobi krzyżem kawalerskim orderu S. Jerzego; — 10 krzyżów rozdaje między jego żołnierzy; woysko sypie bateryą do zasłony mostu.
9. Woysko wciąż przebywa Dunay; — nieprzyjaciel pali przedmieścia *Isakczy*. — Bitwa pod *Braiłowem* pomiędzy flotyllami, turecką i rossyjską; - 25 okrętów tureckich, wziętych, spalonych, rozbitych, lub zatopionych; tylko 6 statków chroni się pod zasłonę dział *Matczyny*; — dowódzca flotylli tureckiey Achmet bey, ginie w chwili, gdy chciał na małym statku dostać się do Braiłowa; - kapitan *Zawadowski*, dowódzca rossyjskiey flotylli, otrzymuje w nadgrodę stopień kontr-admirała.
Druga wycieczka i bitwa z turkami pod *Anapą*; nieprzyjaciel z wielką stratą przez xięcia Meżczykowa odparty.
Młody ochotnik francuzki *Henryk de la Roche-Jaquelin* zdobywa pod Isakczą chorągiew nieprzyjacielską i składa N. Cesarzowi.
11. Twierdza *Isakcza* poddaje się; — 85 dział, i 7 chorągwi są owocem tego zwycięztwa; - most na Dunaju ukończony; - korpus jenerała Rudziewicza przechodzi na lewy brzeg tey rzeki.

12. Główna kwatera cesarska przybywa pod mury *Isakczy*:- deputacya Moldawian, sklada u nóg Cesarza chleb i sól. oddając się pod jego protekcyą.
13. Główna kwatera cesarska przybywa na wzgórza pod wsią *Frikaczedere.*
14. Deputacya kozaków nekrasowskich, którzy w połowie zeszłego wieku zbuntowawszy się, opuścili Rossyą:- złożyła u nóg Cesarza chleb i sól ofiarując swoje usługi.— Deputacye ze wszech stron cisną się do monarchy;- deputowani wsi *Kamień* przyprowadzają dwóch gońców tureckich z depeszami z *Matczyny* do *Szumli*;- przednia straż postępuje naprzód.
15. Główna kwatera cesarska pod wsią *Babadagh*;- krwawy szturm do Brailowa;- Turcy robią sześć wycieczek; dzielnie za każdą razą odparci;- waleczni jeneralowie *Wolf* i *Timrot* giną w tym dniu morderczym.
17. Utarczki z turkami pod *Kustendzi.* Zdobycie twierdzy *Matczyna*; — 87 dział, 4 chorągwie i znaczne zapasy, wpadają w moc zwyciezców.
18. Zdobycie twierdzy Brailowa;- 278 dział, i zapasy wojenne na kilka lat są owocem tego zwycieztwa;- osada turecka przez wzgląd na waleczną obronę, zyskuje wolny powrót w głąb kraju i z honorami wychodzi.
19. Jenerał Rydigier sypie baterye pod *Kustendzi.*
20. Główna kwatera cesarska przy *okopie Trajana.* Jenerał Rydigier zdobywa twierdzę *Kustendzi* i 56 dział zabiera.
23. Dobycie twierdzy *Anapa.* — 3000 jeńców tureckich, 85 dział i obfite zapasy wpadają w moc zwycięzców.
24. N. Cesarz w główney kwaterze pod *Karasu* odbiera wiadomości o poddaniu się twierdzy *Hirsowy*; — jenerał Madatów zabiera tam 14 chorągwi, 92 dział, 6 moździerzy, 50,000 kul i 3500 pudów prochu.
26. Jenerał hrabia Paszkiewicz Erywański, przechodzi granice tureckie w Azyi mnieyszey i przez *Hamrey* postępuje do *Kars.*
29. Potyczka pod wsią *Metkowa* (albo Miaszkowa) na drodze do *Kars*;— jazda turecka w znaczney liczbie odpędzona.
30. N. Cesarz pod *Karasu* odbywa obroty z korpusem woyska jenerała Rudzewicza.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

ROZMAITOŚCI.

Podług listów nadeszłych z Tyflis pod dniem 27 Sierpnia, miasto Tschamaka doznało w dniach 7 i 9 t. m. okropnego trzęsienia ziemi przez 48 godzin. Całe to miasto nieszczę-

śliwe leży prawie w gruzach; trwoga i rozpacz mieszkańców, trudne są do opisania.

Niejaki *Bunck* w Hamburgu, w 57 roku życia umarł niedawno w naywiększey nędzy, jaką sobie tylko wystawić można; — był to jednak łazarz, który 30,000 marków zostawił w gotowiznie, i do szczególnych namiętności jego liczono, nayuciążliwsze obchodzenie się z biednymi dłużnikami.

P. Parisot główny redaktor *Kuryjera francuzkiego* w Paryżu, jest oraz urzędnikiem w wydziale morskim, a P. Bourquenay redaktor *Dziennika Sporów*, urzędnikiem w wydziale spraw zagranicznych.

ANEGDOTY.

I. DWAY ROZTARGNIENI.

»Ja dobrze mówiłem pułkownikowi, żeby się z tym galganem niewdawał! — Z jakim galganem u stu bomb? — Ey! z tym płatnikiem przemierzłym. — A to znowu dla czego? — Dla czego? On pułkownika skrzywdził wczoray w obliczu wszystkich panienek na balu u hrabiny, mam na to dziesięciu świadków. — Co słyszę!... o gdzież on jest ten nędznik? — Otóż znowu pytanie? mógłżeby młody huzar ścierpieć zniewagę swego szefa? Ja zaraz w mieyscu wyzwałem go na pistolety i w łeb mu wypaliłem. — Ey! ty, ty pustaku; to szczęście że ci się raz udało; ale ci życzę niezadzieray z niem więcey; — ten szatan tak strzela, że gotów muchę w lot roztrzasnąć, ze swoich *Kuchenreiterów*.»

DRAMA.

»To mi to byłaby drama! gdyby tak ze dwanaście harmat wyprowadzić na scenę, i dać z nich kartaczami ognia na Parter,» — rzekł jeden artylerzysta, podczas smutnego widowiska w teatrze; » — To prawda, rzecze drugi, lecz coby na to powiedzieli *Jxowie?*»

UWIADOMIENIA.

Redakcya Flory Polskiey ma honor donieść Szanownym prenumeratorom, że ostatnie 7 numerów tego dziełka zaczną się niezawodnie drukować, zaraz po nowym roku 1829.

Do nowo otworzoney Księgarni *D. E. Friedleina* przybył znaczny transport Kart i Mapp jeograficznych, a szczególniey Turcyi europeyskiey i azyatyckiey.

TEATR NARODOWY.

2. Jutro wystawienie Opery Tankred, w którey ulubiona śpiewaczka Pani *Skibińska* da się słyszeć w roli Amenaidy.